Ján Čomaj

Zaťatý

Odvtedy čo sa odohral tento seriál zločinov, prešlo veľa rokov. Prišla éra nájomných vrahov, no nie je známe, že by niektorý z nich zabil doteraz toľko ľudí ako on. Odohral sa masaker v Dunajskej Strede, padlo jedenásť mužov, ale strelci boli dvaja, takže na jedného je to v porovnaní stále málo.

Mizerne málo voči Rigovi. Malému Rómovi z Modry, ktorý žil na veľkej nohe (číslo deväť), predčasne plešatel, má mysliteľsky vysoké čelo, prenikavé tmavohnedé oči, grécky profil, násilie v krvi skupiny A1 Rh faktor pozitívny a za sebou deväť vrážd. Dve potenciálne obete mali šťastie. A ešte viac odvahy.

Narodil sa 3. novembra 1955, v čase svojej veľkej série mal teda tridsaťpäť rokov a na konte približne toľko malých krádeží, podvodov a sprenevier. V base bol jedenásťkrát. Zadržali ho na jar roku 1992.

Vlastne – už ho raz mali. V auguste predchádzajúceho roka. Jeden starý Bratislavčan volal na stopäťdesiatosmičku, že po dvore sa poneviera akési indivíduum a nazerá do prízemných bytov. Mesto už bolo plné fám o maniakovi, čo mláti ženy po hlavách, znásilňuje ich a zabíja, v takej atmosfére nečudo, keď z bĺch vyrastajú slony. Polícia dostávala poplašné chýry z každého kúta mesta, naraz aj tri za deň. Niet divu, že ich to už unavovalo. Nikdy však neviete, ktorý telefonát je naozaj vážny a prípadne vedie k cieľu.

Aj teraz vyštartovali, to je pravda, a vypočuli si občana, ktorý im telefonoval. Nazerali do dvorov a pivníc, snorili medzi porozhadzovanými kontajnermi, až podozrivého človeka naozaj našli. Kľačal tam, gate stiahnuté. Postrehol policajtov, skôr ako oni zbadali jeho. Doklady! Najprv ich požiadal, aby odstúpili trochu nabok, chce sa upraviť. Vyhoveli mu. Potom vytiahol občianku. Ondrej Rigo, ročník 1955. Vysielačkou ho prelustrovali. Ukázalo sa, že je to starý známy. Dvanásťkrát súdený. Jedenásť ráz v base. Za voloviny. Vagabund. Čo tu obsmŕda? Pozerá, či by sa nenašlo niečo do zberu. Každá koruna dobrá. A vte-

dy to naňho prišlo, nech mu prepáčia. Nevyzná sa v okolí. Nevedel, kde by našiel záchod. Nevie, kde je tu krčma. Tak šiel za kontajnery.

Policajtom sa zazdalo, že celý ten malý chlap smrdí. Zmizni, povedali mu a vrátili mu občiansky preukaz. A nepotĺkaj sa tu, lebo ti to príde draho! Poďakovali sa občanovi, čo im telefonoval, a zaplesli dvere na služobnom aute.

Škoda. Kvetináče na prízemí v poslednom dome sídliska smerom k Slovnaftu by boli zostali v otvorenom okne a pani, čo sa zberala za dcérou do Ameriky, mohla ísť do sveta a žiť ešte roky.

■

Karlingerstrasse v Mníchove nepatrí medzi výpravné ulice, ani ju nehľadajte niekde v centre. V jednom z ošarpaných domov, v prízemnom dvojizbovom byte bývala štyridsaťročná pani Helen Stickelová. Henchen, ako jej familiárne vraveli susedia, aj keď ju, večne neupravenú, nemali bohvieako v láske. Vysedávala s fľašou piva na lavičke pred supermarketom, s ostrovčekom ohorkov okolo seba, obliekala sa ledabolo, dokonca sa prestala starať aj o dcéru. Tá mala len sedem rokov, keď jej ju úrady vzali do ústavnej výchovy. Henchen pila a fajčila v kuse. Čoraz viac. Darmo sa susedom a známym zakaždým pri stretnutí milo a úslužne zdravila, ľudia vedeli svoje. A pamätali si, aké horory sa v ich byte odohrávali, keď ešte žila s mužom, opilcom a výtržníkom. Rozviedla sa s ním, súd mu dokonca zakázal chodiť do bývalého spoločného bytu. Chodil ta. A ona ho púšťala. S rizikom, že ju vysťahujú. Susedia o záletoch vedeli, ale nik tej dvojici nechcel ešte väčšmi komplikovať život. A najmä sa s nimi špiniť. Hlavné, že sa tam už neodohrávajú cirkusy, ktorých program obyčajne musela ukončiť polícia. A že je pokoj.

Ľudia v okolí sa tu však dobre poznali a neboli k sebe nevšímaví. Spozorovali, že Henchen už dva dni nevyšla z bytu. Na zazvonenie nikto nereagoval. A tak na tretí deň, 9. júna 1990, suseda zavolala políciu.

Aj tí zvonili márne. Byt vyzeral opustený, keby jedno okno nemal dokorán. Mladší z policajtov sa vyšplhal na rímsu a skočil dnu. Na posteli ležala žena s rozbitou lebkou. Od pása nadol holá.

Po obhliadke obete, miesta činu a okolia, po prvých výsluchoch a pitve vyšiel polícii veľmi skromný záver: Vrah svoju obeť smrteľne zranil opakovanými údermi železnou tyčou. Tyč musela byť dlhá, lebo druhý koniec nechal stopy aj na strope. Tyč zrejme doškrabala omietku, keď ju vrah vťahoval cez okno do bytu, lebo po použití ju jednoducho vyhodil za kontajnery. Tvár obete zakryl vankúšom a ženu, už pravdepodobne mŕtvu, pohlavne zneužil.

Spermie policajti uložili v mrazničke súdneho lekárstva na porovnanie

DNA. Útočník má krvnú skupinu A1 Rh faktor pozitívny. Jediná alebo slabo čitateľná stopa po ľavej topánke, črtajúca sa pod oknom na koberci, obsahovala ten istý prach, aký bol v okolí demolovaného domu v blízkosti, odkiaľ zrejme páchateľ vzal železnú tyč. A svedčila o topánke číslo deväť. Vrah vošiel otvoreným oknom, vyšiel dverami a zabuchol ich za sebou.

Prvým podozrivým sa stal Helenin manžel. Už dávno býval v opustenej maringotke na stavenisku, ktoré sa ani po rokoch nedostavalo. Zarobil si, ako prišlo. Vypil si, keď bolo za čo. A niekedy navštívil bývalú ženu. Netajil sa tým ani pri výsluchu. Aj susedia o tom vedeli. Manželova krvná skupina sa však nezhodovala s nálezom a aj jeho výpoveď vyznievala presvedčivo. V priebehu niekoľkých dní polícia predviedla vyše dvadsať bezdomovcov, pijanov a povaľačov, brali im krv, porovnávali DNA, nič nesedelo. Kriminalisti boli v koncoch. A na stoloch sa im už kopili iné prípady, ničím nesúvisiace s vraždou za otvoreným oknom.

■

Ulrike Zurnová nemala ešte tridsať. Postava vyšportovaná, štíhla, obliny na správnom mieste. Chlapi sa za ňou obracali, kade kráčala. Ak sa doteraz nevydala, tak asi pre dva dôvody: mala na mužov vysoké nároky a málo času chodiť do spoločnosti. Dobre platená typografka si ešte prilepšovala ako sprievodkyňa cestovnej kancelárie a vo voľnom čase, ak nejaký mala, sa venovala karate. Cieľavedome. Dôkazom bol hnedý pás. Bývala na Stöberlstrasse v Mníchove, v modernom prízemnom byte s balkónom, sama.

V ten večer 1. augusta 1990 ležala na širokej posteli takmer nahá, s roztiahnutými nohami, s nočnou košeľou vyhrnutou až nad prsníky. A mŕtva. Niekto jej rozmlátil hlavu a prepichol krk. Trafil tepnu pri chrbtici, jej svieža krv musela v tom okamihu striekať ako spenená červená fontána. Kam sa človek pozrel, všade krv. A pod vyhrnutou nočnou košeľou veľké množstvo spermií.

Krk mala prerazený pravdepodobne krížovým skrutkovačom. Hlavu jej rozbila šesťkilogramová železná tyč, vytrhnutá z plota susednej záhrady. Násilník má krvnú skupinu A1 Rh faktor pozitívny. Okolnosti zhodné s vrahom z Karlingerstrasse.

Vraha sem sotva hnala túžba po štíhlom tele, pružnom a pevnom ako pneumatika. Svoju obeť pravdepodobne ani nevidel, zaslepený vášňou a gejzírom krvi. Navyše, v byte si ani nezažal. Prišiel na miesto činu za tmy cez pootvorené okno, na ktorom boli dokonca spustené vonkajšie žalúzie. Prerezal plastové vodiace nite, spodné lišty padli úplne dole, horné zadržal a preliezol medzerou vo výške asi 190 centimetrov.

Ako to, že sa mladá žena nezobudila? vŕtalo v hlave policajtom. Veď taký rachot musela začuť!

Aj na to sa našla odpoveď. Prihlásila sa priateľka, ktorá s ňou telefonovala približne o deviatej večer. Podľa jej informácií Ulrike rozbolel zub a bolesť si miernila tequilou. Priznala sa jej, že vypila už takmer pol fľašky tej ostrej pálenky. Nemusela sa ani priznávať, tequilu bolo cítiť aj cez telefón.

Vrah odišiel, ako prišiel. Dvere zostali zvnútra zamknuté a dokonca na dva vrhy.

Odtlačky prstov, podobne ako na Karlingerstrasse – nijaké. Čudné bolo len to, že mŕtva mala pod pazuchou bielu ponožku číslo deväť. Vrah by mal byť podľa toho vysoký muž, v ten večer pravdepodobne vo svetlom obleku. To bolo všetko, čo polícia zistila. Potom dlho hľadala súvislosti, motiváciu, možných podozrivých. Nič. Nič, čo by pomohlo pri pátraní.

Kriminalisti napriek niekoľkým zhodám stále nedávali vraždu štyridsaťročnej Helen Stickelovej a dvadsaťdeväťročnej Ulrike Zurnovej do súvisu. Hoci oba násilné činy mali veľa styčných bodov. Obe vraždy sa stali v Mníchove a v noci. Aj spôsob násilníkovho správania – modus operandi – bol rovnaký: vrah vošiel oknom, nezanechal odtlačky prstov, rozmlátil obeti hlavu, mŕtvu znásilnil. A ešte rovnaká krvná skupina! Stačilo porovnať DNA spermií, a bolo by všetko jasné. Testy DNA sa však vtedy robili ešte zriedkavo a obyčajne len ako posledný dôkazný pokus. Úlohu istotne zohralo aj to, že túto vraždu vyšetroval iný tím. Typy obetí boli také priepastne odlišné, že to políciu zmiatlo a jednoducho si tie dva prípady nedala dokopy. Nezabúdajme tiež, že Mníchov je veľké mesto a medzi júnom a augustom sa tu stalo veľa zločinov...

Vrahov či vraha jednoducho nebolo. Komu by napadlo, že je to ten bastard, ktorého mníchovskí policajti mali niekoľkokrát v rukách? Za podvody, vykradnutý automat, dokonca naňho vydali zatykač a mal nastúpiť do väzenia za vylúpenú trafiku. Komu by prišlo na um, že ten malý zigeuner môže byť aj vrahom, keď oni hľadajú chlapa vysokého aspoň meter osemdesiat, ktorý má silu ako valibuk a topánky deviatky!

■

Warnerovci ostali vo veľkom byte už len dvaja – otec, na invalidnom vozíku, a dcéra Vanessa. Otec, inak čulý šesťdesiatnik, čerstvý invalidný dôchodca – spadol z motorky a poranil si chrbticu –, sa vedel o seba absolútne postarať, urobiť nákupy, navariť, opražiť, vyžehliť a ešte aj obslúžiť šestnásťročnú dcéru, keď bolo treba, a to bolo treba často.

Matka Maria sa pred rokom po rozvode od nich odsťahovala a už len ob-

čas prichádzala na návštevu. Nie za bývalým mužom, pravda, ale za dcérou. Bála sa o ňu, pamätala si dobre, ako puberta môže zalomcovať budúcou ženou. Napokon, ňou lomcovala doteraz. Koncom septembra 1990 neprišla ani tak za dcérou ako za mačkou, hoci to bola práve dcéra, čo jej v tej komplikovanej veci volala: Perzská mačka – Vanessin liebling – mala mladé, ale materinský cit akosi v sebe nenašla, dokonca ani nenastrčila bradavky k hladným a smädným papuľkám svojho drobizgu. Ľahla si, zložila hlavu medzi predné labky a driemala. Neprekážali jej cédečká, ktoré si naplno púšťala jej mladá pani, ani piskľavé mňaučanie týraných mláďat. Pomôcť musela prísť pani Maria.

Jednou rukou hladkala mačku, ktorej krása asi zahlušila materinské city i pudy. Zároveň ju jemne obracala nabok a druhou rukou mäkko priťahovala mačence k maminým prsníkom. Keď ich mačacie gény márne viedli za cieľom a zdroj obživy nie a nie nájsť, úplne im to dezorientovalo základný inštinkt. Nevedeli, čo teraz. V hlavičkách mali chaos, o to väčší, lebo Maria necitlivú mať pootočila na bok. Ani vtedy papuľkou nenašli bradavku, ani len podvedome, a už vôbec nie inokedy otvoriť ústa... Ešte aj to ich musela učiť pani Maria. Jedno mačiatko za druhým, všetky štyri, a do večera opäť všetko zabudli, ich matku znova nútila dojčiť, bránila jej vylihovať na bruchu plnom mlieka a snívať o perzskom kocúrovi...

Pani Maria van der Werf, ako sa po rozvode znova volala, bola v byte bývalého manžela už týždeň. Starala sa o mačku a mačence, večery trávila s dcérou, ak tá vôbec bola doma, spávala v obývacej izbe. V noci vstala, pomohla nakŕmiť mladé, znova zaspala a obyčajne ju zobudil až dcérin hulákajúci prehrávač.

Ráno 27. septembra 1990 zazvonil vo Vanessinej izbe budík. Ešte len svitalo. Dievčina išla na školský výlet, a aby nezaspala, natiahla si budík. Len si ho omylom nastavila o hodinu skôr. O desať minút šesť. Nič to, povedala si, do postele už nezalezie, to je riziko – o výlet nechcela prísť. Pohrá sa aspoň s mačiatkami. A šla za nimi. Potichu, aby nezobudila mamu. Tá ležala v akejsi čudnej polohe, so zakrytou hlavou a obnaženým telom. Vanessa skríkla. Tak prenikavo a vyľakane, že otec sa skotúľal z postele a doplazil sa k nej, ani nehľadal vozík. Zdvihli vankúš. Samá krv. Hlava rozbitá na nepoznanie. Roztiahnuté nohy a na stehnách fľaky od krvi. Na koberci ležala ťažká dlažobná kocka.

Záver holandských kriminalistov: Páchateľ vošiel cez veľkú prízemnú terasu a pootvorené dvere do obývacej izby. Zabil spiacu ženu. Zneužil ju. Prehľadal izbu a vzal fotoaparát, prasiatko na mince, hraciu skrinku a zopár šperkov. Podľa množstva spermií ju zneužil ešte raz. Zrejme ani netušil, že v byte sú aj iné osoby. Jeho vyčíňanie nepočuli – invalid zaspával s tabletkami, dcéru by v noci nezobudil ani magnetofón.

Spermie svedčili o krvnej skupine A1 Rh faktor pozitívny. Odtlačky nijaké.

Našlo sa však niekoľko svedkov. Podľa nich zhotovili identikit muža, ktorý sa v noci obšmietal v okolí: malý tmavý človek s očami ako uhlíky a vysokým čelom, začínajúca sa plešina nad hustým obočím. Ostré črty. Zrejme Arab. Alžírsko, Tunisko, Maroko... Okolie a blízke kontajnery bez predmetov, ktoré by s prípadom súviseli. V neďalekom kanáli ležala na dne červená prešívaná rukavica s minimálnym nánosom bahna, je pravdepodobné, že ju zahodil vrah. Mikroskopické zvyšky nití na nábytku sa zhodovali s látkou rukavice.

Po roku pátrania polícia kauzu odložila. S mníchovskými vraždami sa prípad nedostal do spojitosti. Skôr ako mníchovská polícia vec odložila, páchateľ z Nemecka aj tak zmizol. Už dávno sa vrátil na Slovensko.

■

Od vraždy Marie van der Werf v prízemnom byte nad jedným z amsterdamských kanálov neuplynulo ani desať dní. Holandská polícia preverovala podozrivých, skúmala skúpe stopy, zapisovala vyjadrenia ľudí, ktorí videli vraha, aj tých, čo ich len vzrušovalo, že môžu vypovedať na polícii. Noviny uverejňovali kresbu tváre podozrivého... Neuplynulo ešte ani desať dní od brutálneho zločinu v Amsterdame, keď sa podobná vražda odohrala ďaleko od amsterdamského sídliska, v jednom bratislavskom domove dôchodcov.

O mŕtvych len dobre, to je pravda, lenže – načo tajiť. Jednu babku tu každý poznal a nik nemal v láske. Dožila sa v zdraví už osemdesiateho ôsmeho roku, ale rozkazovať vedela ako uhorský rotmajster. Teda po maďarsky. Lebo po slovensky neovládala ani slovo. Alebo sa aspoň tak tvárila. V domove dôchodcov nik s ňou nechcel bývať. Nielen pre jej hašterivosť, ale aj pre jej horúcu krv, presnejšie taký pocit – večne jej bolo teplo, stále muselo byť otvorené okno, a babky v jej rokoch, aj o kus mladšie, sú už poväčšine zimomravé. A nesťažovali sa len na chlad, ešte väčšmi im prekážal večný prievan – kam babka vošla, tam, otvárala okná. Sťažovali sa vedúcej domova, lekárovi, opatrovateľkám, vrátnikovi, jeden druhému. Spory prerastali do kriku a hysterických hádok. Vedenie domova dalo babku nakoniec bývať samu na prízemie do izby číslo trinásť.

Len čo ta vkročila, už išla k oknu a otvorila ho dokorán. V októbri. Aj keby bolo babie leto, podvečery sú už chladné. Babička si vydupala samotku.

Tušíte správne. Samostatná izba na prízemí s číslom trinásť a s otvoreným oknom bola babičkiným osudom. Šiesteho októbra 1990 ležala na posteli s hlavou na nepoznanie. A s obnaženým lonom.

Záver kriminalistov: Žena vo veku 88 rokov, usmrtená tupým predmetom silnými údermi do hlavy. Po smrti na obeti vykonaná súlož. Pod oknom v tráve šesť ohorkov, z nich päť patrilo vrahovi. Muž má krvnú skupinu A, čo sa dalo zistiť zo zaschnutých slín na zvyškoch cigariet. Blízko ležalo niekoľko drobných holandských mincí. Nedá sa vylúčiť, že ich stratil páchateľ.

Súvislosť s nedávnou podobnou sexuálnou vraždou v Amsterdame neprišla nikomu na um, hoci mince mohli čosi naznačiť. Komu by však napadlo spájať vraždu takmer deväťdesiatročnej babičky kdesi v zabudnutom kúte Slovenska s vraždou v Holandsku či v Mníchove? Naši policajti o podobných vraždách naisto ani nevedeli, a doma sme mali v tých časoch dosť svojich, aj vyše práva. Za desať dní, čo delilo amsterdamskú vraždu od tejto, sa v Európe udeje vecí, ani by ste neverili!

■

Noc zo 14. na 15. decembra 1990. Neznámy muž prepadol v spánku štyridsaťročnú Helenu V. v jej prízemnom byte na bratislavskej Suvorovovej ulici. Udrel ju do hlavy čímsi ťažkým. Nestratila vedomie. Zrevala, začala sa brániť, chlap sa vyľakal a ušiel. Nič viac si žena nepamätá. Bola niekoľko dní v šoku a navyše mala otras mozgu.

Vianoce 1990. Už vlani pred sviatkami prišli do vlasti tisíce našich emigrantov, najmä tých, čo ušli po roku 1968 a čo sa dlhé roky nemohli dostať k svojim blízkym. Teraz ich bolo oveľa viac – božemôj, po toľkých rokoch znova doma a so svojimi: Možno sa niektorým podarilo stretnúť na dovolenke na Jadrane, možno si niektorí zopár ráz zamávali ponad rieku Moravu kdesi pri Devíne... Čosi úplne iné je však návrat.

Boli to úžasné zvítania. Prichádzali aj tí, čo vlani nestihli, alebo tu aspoň neboli s celou rodinou. Tak prišiel zo švajčiarskeho Steinmaura aj niekdajší pracovník bývalých Chemických závodov Juraja Dimitrova v Bratislave Ing. Páleník s tridsaťdeväťročnou manželkou Annou a štrnásťročným synom Jurajom. Manželia boli z Bratislavy, lenže ich rodičia mali malé byty, alebo aspoň malé podľa ich nových švajčiarskych predstáv. Tak si deti povedali, nebudú rodičov molestovať, pôjdu do hotela, veď aj tak celé dni budú raz u jedných, raz u druhých. To sa nevidelo rodičom, keď už pre nič iné, tak určite pre nehorázne sumy, čo by mladí mali platiť za nocľah – v ich očiach boli istotne nehorázne, veď tu ešte platil režim, že cudzinci platili dvojnásobok, ak nie viac, a v západnej mene! A zákon o zahraničných Slovákoch ešte neexistoval.

Ankina mama riešila vec kompromisom. Pripomenula dcére, že má kamarátku v Zdroji, na podnikovom riaditeľstve vtedajšej našej najväčšej obchod-

nej siete. A Zdroj má celkom blízko slobodáreň. Anka tam pre syna a seba bez ťažkostí vybavila ubytovanie, dostala dokonca protekčnú garsónku za bagateľ. Smiešnych pár korún na švajčiarske pomery za slušne vybavenú garsónku s vlastným hygienickým zariadením na prízemí. Bežne ju používala pani vedúca, no tá bola cez sviatky v horách.

Manžel býval u svojich rodičov, ale vlastne celé sviatočné dni boli spolu.

Zavčas rána 3. januára prišiel autobusom po rodinu do ubytovne. Bol čas vrátiť sa do Steinmaura. Všade bolo mĺkvo. Asi zaspali, pomyslel si, hoci boli s manželkou dohodnutí, že ho budú vychystaní čakať. Čosi zašomral a jemne zaťukal na okno. Nič sa ani nepohlo, nik nerozsvietil, ticho. Zabúchal silnejšie. Nič. Nazrel cez pootvorené okno, roztvoril ho, a čosi sa mu videlo podozrivé. Pochytila ho hrôza, ktorú si aj po rokoch ťažko vysvetliť – veď vlastne ešte nič nevidel, nezacítil, nezačul. Vliezol dnu oknom. Skríkol. Vyskočil von. Bežal na podnikové zdravotné stredisko. A znova nazad.

Závodná lekárka si myslela, že niekomu je zle, tak schytila iba fonendoskop, tlakomer, tašku s bežnými liekmi prvej pomoci a utekala za ním do ubytovne, ako bola, len v bielom plášti, hoci vonku vládla poriadna zima. Mohla však dať akurát injekciu manželovi, ktorý bol v šoku. Jeho dvom najbližším sa už pomôcť nedalo. Hlavy mali rozmliaždené dreveným kolom, ktorý tu vrah nechal a ktorý chýbal v plote susedného staveniska.

Neznámy páchateľ musel byť mimoriadne silný. Dvoma-tromi údermi usmrtil syna i matku.

Na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v tom čase už začínali robiť analýzy DNA z rozličných ľudských materiálov – krvi, slín, vlasov, kože... a zo spermií. Vtedy ešte zdĺhavá a nákladná robota. No oplatila sa. Prvý raz sa začali po sebe idúce prípady spájať nielen spôsobom ich vykonania, ale aj identickými znakmi páchateľa. Ohorky pod oknom domova dôchodcov potvrdili, že ten, kto ich tu fajčil, mal krvnú skupinu A, spermie vykazujú krvnú skupinu A – s podskupinou 1, Rh faktor pozitívny. A v oboch bratislavských prípadoch sa zhoduje páchateľova DNA. Oba prípady majú s úplnou určitosťou spoločného páchateľa. A nemožno vylúčiť ani prípad z Kutuzovovej ulice, hoci k vražde nedošlo. Modus operandi je totožný.

Súvislosť s Mníchovom a Amsterdamom sa ešte nevynorila.

Neuplynul ani týždeň od vraždy v ubytovni firmy Zdroj, v laboratóriách ešte pracovali na tom prípade, keď v noci na 8. januára 1991 akýsi maniak prepadol tridsaťjedenročnú Janu B. Jana bola ešte slobodná, bývala sama na Kutuzovovej ulici v prízemnom byte, okná sa však odjakživa bála na noc otvárať. Iba ak horný vetrák.

Najprv si myslela, že má hororový sen. Ktosi nad ňou stojí, mláti ju po hlave a ešte sa ju usiluje aj vyzliecť. Vyskočila. Reflexívne vystrčila ruku proti ďalšiemu úderu. Tyč, palica či čo to bolo, sa jej zlomila na predlaktí. Zajačala od bolesti, a sama nevie, ako schmatla tú odlomenú časť. Silou, ktorú by nikdy u seba nepredpokladala, sa pustila mlátiť útočníka. Besne, divo, ako zmyslov zbavená. Vedela, že ho triafa, že chlap krváca, že ho zabije, hej, zabije ho! Chlap skočil k dverám. Boli zamknuté. Vrhla sa k nemu, že ho dorazí. Vtedy jej pod nohy spadla plynová piecka. Jednou nohou sa potkla o pec, aj tak ho ešte pri páde zdrapila aspoň za rázporok nohavíc. Stihla si uvedomiť, že chlap má nohavice z látky podobnej vrecovine a v rozkroku sú zle, nahrubo zošité. Nevie pochopiť, ako si to mohla v tom zmätku a navyše otrasená od úderov uvedomiť. Rázporok sa jej však vyšmykol. Chlap ušiel.

Jana padla na posteľ, ledva dýchala. Potom si všimla vetracie okno. Vyvalené. Tadiaľ prišiel, sviniar.

Akoby jej to zistenie dodalo síl. Vstala a zavolala políciu.

Kriminalisti našli dobitú ženu, rebrík na dvore pod jej vetracím oknom a fľaky útočníkovej krvi A1 Rh faktor pozitívny.

Jana B. bola na nepoznanie, mala otras mozgu a zo zranení sa liečila vyše troch týždňov, no útočníka vedela opísať a určite by ho spoznala.

■

Bratislavu zachvátil strach. Hoci polícia prípady tajila, ľudia sa pomaly všetko dozvedeli. Na verejnosti sa nič neutají a tam, kde je málo informácií, je o to viac fám.

Mestom chodí škrtič a zabijak. Hrdúsi ženy na uliciach a rozbíja im hlavy v bytoch na prízemí. Ľudia žijúci na nižších podlažiach si začali zasklievať balkóny a dávať mreže na okná. Ženy sa báli vyjsť večer na ulicu.

Hrôzostrašné správy prenikli do zahraničia. Aj s opisom vraha a jeho krvnou skupinou. Až v tom okamihu zapadli súkolesia do seba: zrazu bolo jasné, že prípady v Mníchove, Amsterdame a Bratislave majú s najväčšou pravdepodobnosťou spoločného páchateľa. Skúšky DNA to o niekoľko dní potvrdili. Začal sa medzinárodný hon na neznámeho páchateľa.

Slovenskí kriminalisti preverovali aj zločincov prepustených v januári 1990, predovšetkým sexuálnych delikventov. Vrah zatiaľ sitom prepadol, aj keď patril medzi amnestovaných, dokonca z Leopoldova. Ešte však nestihol dorásť na majstra zločinu. Nikoho nezaujal ten učeň-grázel, aj keď bol už mnohonásobný recidivista. Nevšimli si drobného zlodejíka. Ešte nie.

■

Bytový podnik Bratislava II urobil na jar 1991 gesto – rozhodol sa na vlastné náklady vymaľovať byt osemdesiatročnej Helene Novákovej na Továrenskej ulici. Maliar s pomocníkom nastúpili do práce 24. apríla. Babka si však nevládala poprikrývať nábytok, odtiahnuť veci od stien, uvoľniť priestor podľa želania majstrov, tak to robili chlapi sami, a do večera sa im bytík nepodarilo dokončiť. Na druhý deň ráno sa preto majster vybral k babke Novákovej na dve-tri hodinky ešte raz, už sám. Kolega šiel medzitým nachystať ďalšiu robotu.

Pavlačový dom, plný starších ľudí, sa iba zobúdzal. Majster prišiel naľahko, štetky, vedrá aj rebríky si tu nechali, predobedom príde po ne dodávka. Zazvonil hneď vedľa vchodových dverí.

Nikto mu neotvoril, nijaký pohyb nezačul. Unavila sa babička, pomyslel si, včera toho bolo na ňu priveľa, odpočíva. Tak si jednu zapálil. Po chvíli zazvonil znova, dlhšie a opakovane. Nič, nijaký pohyb v byte, nijaký zvuk. Ešte skúsil poriadne zabúchať, ale aj tento pokus ostal bez ozveny. Tak si tam pofajčieval, veď sa starká čochvíľa vráti z obchodu. Kde inde by mohla byť? Keby bola musela ísť k lekárovi alebo niečo vybavovať po úradoch, bola by im to istotne povedala alebo by aspoň nechala odkaz vo dverách. Vedela predsa, že ráno prídu dokončiť robotu aj si odniesť propriety.

Tak čakal a fajčil. Akurát zmiatol policajtov. Tí ešte aj napoludnie hľadali ohorky, v latexových rukaviciach všetky vyzbierali, vložili do igelitových vrecúšok, zaniesli do laboratória, vzali stopy slín, len aby zistili, že fajčiar nemá krvnú skupinu A1 Rh faktor pozitívny. Až potom im majster spomenul, že si tam dobrú hodinu bafkal.

Babka teda nechodila, a majstra to hnevalo. Od rána mal byť inde, človek chce druhému dobre, a takto skončí.

Vtedy mu prišlo na um, že vlastne na ňu ani nemusí čakať, veci tam má, okno je otvorené, vlezie dovnútra, a kým sa teta vráti, bude s robotou aj hotový. Poznajú sa dávno, môže jej hádam vhupnúť do bytu, no nie?

Na posteli ležala holá zvráskavená žena s rozmliaždenou hlavou, nedbalo prikrytou vankúšom. Vedľa nej kus betónu. V policajnej dokumentácii sa uvádza, že kváder vážil dvanásť kilogramov. Dobrý budzogáň. Neskôr sa zistilo, že z bytu zmizli predmety za dvadsaťtisíc korún. Spermie potvrdili krvnú skupinu vraha: A1 Rh faktor pozitívny a DNA identickú s prípadmi v domove dôchodcov, v ubytovni na Plynárenskej ulici aj z Kutuzovovej ulice, kde Jana toho chlapa zmlátila do krvi a ešte stihla chytiť za gate z hrubej látky, zle zošité v rozkroku.

■

Niekedy v marci 1990 popoludní som stretol v reklamnom podniku ERPO sympatickú mladú ženu. Pracovala tam zopár rokov, vzdelaná, doktorka filozofie, donedávna manželka jedného z bratov najznámejšieho slovenského rodinného klanu hokejistov. Bol som sa tam poďakovať za ponuku ľahkých výstavníckych konštrukcií. Mali vytvoriť tlačové centrum na letisku vo Vajnoroch počas prvej návštevy pápeža Jána Pavla II. v Bratislave. Lepšiu ponuku však dal Úradu vlády podnik Incheba – tí na prípravu letiska vo Vajnoroch a na medzinárodné tlačové centrum na mieste príletu a omše poskytli celý výstavnícky fundus aj s nábytkom a zariadením miestností zadarmo, presnejšie, len za cenu montáže. Napriek tomu bolo treba poďakovať podniku ERPO za ochotu.

Aj sa tak stalo. Debata sa však pretiahla až do konca pracovného času. Pani Boženka nebola pri rozhovore, práve si zakladala súkromnú cestovnú kanceláriu, viem len, že sme sa pri mojom odchode z budovy stretli. Bývala neďaleko mňa, vedľa Justičného paláca, ponúkol som sa jej, že ju zveziem. Zastavili sme na malom parkovisku pred palácom a ešte chvíľu sme klebetili v aute. Rozprávať sa s príjemnou mladou ženou, ktorá nemá frekvenciu slov ako moderátorka z Markízy, je celkom príjemné. Pamätám si, že sa starala o dospievajúceho syna. A mala obavy z novej práce, z nepoznaného slova podnikanie, z úskalí, ktoré musela prekonať, z papierov, ktoré musela vyplniť, z úradov, ktoré musela obehať a zo svojej prvej letnej turistickej sezóny. Povedali sme si, že ak sa náhodou nestretneme skôr, dáme si schôdzku o rok. Vzala si to na starosť: na budúcu jar zavolá. Porozpráva mi, ako dopadol jej prvý rok podnikania. Podali sme si ruky a ona prešla zopár krokov do svojho bytu. Na prízemí.

Nestretli sme sa. Nezavolala.

Z 12. na 13. mája bola teplá noc. Božena otvorila okno vo svojej i synovej izbe. Nikdy nemala strach, ani jej to na um neprišlo. Celé leto tak spávali, často aj v zime, vtedy pootvorila okno aspoň u seba.

Vrah bodol len raz, ale presne. Keď jej chcel strhnúť nočnú košeľu z tela, žena strašne chrčala. Do izby sa vrútil osemnásťročný syn. Vrah netušil, že žena nie je v byte sama. Vyskočil z okna a zmizol v tme.

Boženka dokonala v synových rukách.

■

Štefanovičova ulica, prízemie. V dvojizbovom staršom byte istý čas bývala u svojej deväťdesiatročnej babky dvadsaťjedenročná Henrieta Odlerová. Chcela starkú doopatrovať, prehlásila si sem aj trvalý pobyt, aby jej potom byt zostal. Vymyslel to tak otec. Tušil, že byt bude onedlho pre mladého človeka

nedostižnou hodnotou. Vedel, že Henrieta má starú mamu rada, a najmä má zmysel pre takúto službu.

Henrieta bola tichá, nesmelá dievčina, usmievala sa na každého, koho v dome stretla. Susedia ju často počuli hrať na gitare, niekedy aj v okne na prízemí. Chodila do cirkevného krúžku, občas ju nejaký mladík odprevadil domov, ona pri ňom vyzerala vždy placho, vystrašene a detinsky, že si ju pod bránou ani netrúfol pobozkať.

Vrah ju ohlušil lešenárskou rúrkou. Nevedno, či bola pri vedomí, keď ju znásilnil. Izbu vykradol. Babka nič nepočula.

Tri týždne sa, chudera, trápila v nemocnici, tri týždne sa s ňou mordovali lekári, bezúspešne. Z kómy sa neprebrala. Svedectvo nevydala. Opäť boli dôkazom spermie.

Otec sa z toho zrútil. Lekári sa báli, že sa pominie na rozume. Vinil sa z toho, že všetko vymyslel on. Pre potentovaný byt. O babku sa mohli starať aj bez toho, aby tam Henrieta bývala!

Potom svoju zlosť zacielil na políciu. Rok tu nejaký maniak vraždí bezbranné ženy v spánku, ešte ich aj zneuctí, a oni si vysedávajú v kanceláriách a varia si kávu!

Ani policajtom nebolo všetko jedno. A predsa – o dva či tri týždne by ho takmer mali, keby tá nešťastná motohliadka bola zbalila muža, čo sa ponevieral okolo okien a kontajnerov, len si spomeňme! Človek, ktorý v tom bloku býval a volal na stopäťdesiatosmičku, im ho naservíroval na tácni.

Nuž čo. Zákon schválnosti. Chlapcom kontajnery smrdeli. Celý chlap im smrdel. Tak ho poslali dočerta.

■

Zvyšok leta, jeseň, zima, nič. Neznámy vrah akoby sa bol vyparil. Začali preverovať všetkých, ktorých od augusta zatkli a strčili za mreže, či ho nenájdu medzi nimi. Spojitosť s vraždami v Mníchove a Amsterdame boli už jasné, pátralo sa teda aj za hranicami, ale podobný modus operandi nenachádzal ani Interpol. Ticho. Tma.

Nevedno, čo muža vyplašilo. Hliadka, ktorú tak ľahko oklamal? Popularita vo verejnosti, ktorá je v podobných prípadoch veľmi nebezpečná? Priveľa kamienkov v policajnej mozaike?

Mne sa však vidí, že takto vôbec nerozmýšľal. Som presvedčený, že vôbec nezačal byť opatrný z obáv, že sú mu na stope. Nezastavil ho strach, veď tento pocit sa uňho nikdy nevyvinul. Myslím si: Cherchez la femme. V tom to bude, zdá sa mi. Náš malý čierny muž s topánkami číslo deväť si našiel frajerku.

Bývala v slobodárni vo Vlčom hrdle. Žili si tu ako manželia. Nemusel behať za dievkami ani sa im pchať cez okná do spální. Dokonca sa zamestnal. Robil šatnára v hoteli Carlton. A keď mal voľno, šiel s družkou do kina alebo na pivo, alebo len tak sa tralákať mestom.

Aj 3. marca 1992 boli spolu v kine Dukla a po predstavení sa vracali autobusom domov. Vtom sa v ňom čosi pohlo. Akési známe nutkanie. Ešte pred Vlčím hrdlom vystúpil, iba jej v náhlivosti povedal, musím si niečo vybaviť, takmer som na to zabudol, o hodinu som doma – a vyskočil z autobusu.

Na druhý deň ráno si susedia všimli, že pod oknami prízemia pavlačového domu sú kvetináče. Vždy boli predsa na vonkajšej parapetnej doske! A okno dokorán! Ktosi zo susedov vzal pohodenú debničku, vyliezol na ňu a nakukol dovnútra. Šesťdesiatsedemročná pani, ktorá mu ešte včera vravela, že ide na tri mesiace za dcérou do Ameriky, tam ležala holá s rozmlátenou hlavou, pri nej krvavá lešenárska tyč.

Chlapova frajerka čakala celú noc. Amant nedošiel. Stretli sa až ráno v hoteli, keď nastupovali do šichty. Potom začula správu v rozhlase. Akoby do nej udrel blesk – tak silno vybuchla žiarlivosť. Lebo si zrazu všetko uvedomila, práve tam, kde jej Ondrej z ničoho nič vystúpil z autobusu, a práve v tom čase sa stala vražda!

Zdvihla telefón. Nepredstavila sa.

Policajti zamierili rovno do Carltonu. Bez slova vzali Ondreja Riga. Až po chvíli, keď sa chcel vymknúť z objatia, mu poradili, aby nekládol odpor, nemá šancu.

Viac nepadlo ani slovo. Darmo sa vypytoval, vykrikoval a protestoval. Ani slovo. Do rána ho nechajú na ľade, ráno bude povoľnejší.

A vybrali sa za jeho družkou.

Áno, ona telefonovala. Včera večer pred jedenástou vyskočil z autobusu s tým, že sa onedlho vráti, len si zabudol čosi v meste vybaviť. Nedošiel. Stretli sa až ráno v hoteli. Všimla si, že je obutý naboso, chýbajú mu pekné biele ponožky, čo si dal včera. Vraj sa zdržal s kamarátmi. Aj vyhral niečo v kartách – a ukázal jej poriadnu hrsť bankoviek. Vtedy ešte nemohla vedieť, že ich mala nachystané jedna pani na darčeky do Ameriky. Siahol do hrče peňazí a vraví, že tu nemôže byť bez ponožiek, na, tu máš, odskoč mi nejaké kúpiť... Číslo deväť, nezabudni.

Nemohla tušiť, že ponožky použil ako rukavice aj v byte Ulrike Zurnovej na Stöberlstrasse v Mníchove, len tam v sexuálnom ošiali jednu bielu ponožku zabudol v jej podpazuší. V hlave jej však už niečo vŕtalo. Raz našla v kamrlíku za hotelovou šatňou šperky zabalené v handre. Dovtípila sa, že pochádza-

jú z krádeže. Ale na iné nepomyslela! A baby, tie mu občas vyčítala. Načo ich naháňa, keď to má doma! Raz ju zbil, rozmlátil jej ústa, nuž čo, chlapi sú už taký. Keď ľúbia, aj udrú.

Áno, nosieva nohavice z hrubého súkna, čo sú mu úzke. On však vraví, že mu tak vynikne postava. Potom sa mu tamdolu trhajú, a ona mu ich nestačí zašívať.

Inak je to nežný chlap. A čakajú spolu dieťa. Možno sa mýlim, páni, vravela policajtom, možno som len hysterická, ale s vraždou nechcem mať nič spoločné! Len mu nehovorte, že som ho udala ja. Ak by bol nevinný, stĺkol by ma ako hada!

Ráno Rigo nepriznal nič.

Nasledovala porada bratislavských vyšetrovateľov s Interpolom a kriminalistami z Holandska a bavorského krajinského oddelenia vrážd. Spracoval sa úplný dôkazový materiál. Bez pochýb a medzier.

Rigo nepriznal nič.

Po opakovaných výsluchoch, vypočutí svedkov a pozostalých, príprave obžaloby a súdnom pojednávaní konečne 7. decembra 1994 Krajský súd v Bratislave za deväťnásobnú brutálnu vraždu, znásilnenia, dva pokusy o vraždu, krádeže a ďalšie trestné činy vyniesol rozsudok – trest doživotného väzenia.

Rigo nepriznal nič.

Doteraz nič nepriznal. Iba v júni 2018, po vyše dvadsiatich troch rokoch väzenia, požiadal o odpustenie zvyšku trestu. Márne.

Ukážka z pripravovanej knihy krimireportáží Zločin po slovensky